

CAMERA LUI SKINNER

— “Skinner’s Room” 1990

—

de William Gibson

Traducerea: Ana-Maria Negrilă & Florin Pîtea

De Halloween, își croiește drum într-un hotel vechi care domină bulevardul Geary: hotarul sălbatic al cartierului plăcerilor de-a lungul unei laturi, cochiliile cenușii ale marilor magazine dincolo de cealaltă. Își apăsă obrazul de sticla rece ca să privească cel mai apropiat turn al podului, luminat pe de-antregul, în noaptea aceea cu lanterne și becuri de carnaval. Acolo se află camera lui Skinner.

E prea departe, totuși, imaginea ei o liniștește; stă aici, cu străinii aceștia care au luat doze prea mari și unul dintre ei face zgomot în baie — când cineva o atinge cu un deget rece pe pielea dezgolită de deasupra curelei jeansilor, strecurându-l pe sub pulover și tivul jachetei lui Skinner nu atingerea o face să tresară, cât mai ales bruschetea cu care realizează cât de cald îi este, transpirând ca într-o seră, ferecată de fermoare în pielea de cal, neaerisită, a jachetei străvechi, ale cărei tighele și coate sunt decolorate de atâta purtat; când se răsucesc, se aude un clinchet de fierărie — inele-D, fermoare, stele cu cinci colțuri — vârful degetului ei pe gaura din lama cuțitului, deschizându-l, asigurat, pregătit. Lama nu e mai lungă decât degetul ei mic, având forma cam ca un cap de pasăre, ochiul fiind gaura care oferă priză degetului mare. Lama și inelul sunt inox brumat, ca și carabina masivă, cu cele trei nituri precise, făcute la mașină, care fixează ferm cuțitul de carâmbul cizmei, centură sau brățară. Taiș de brici zimțat.

Bărbatul — băiat, de fapt — clipește spre ea. N-a văzut lama, dar i-a intuit semnificația, limbajul profund al trupului fetei, și mâna i se retrage. Face un pas îndărăt, împleticindu-se, rânjind umed și cufundând capătul ud al unui mic trabuc într-un pahar cilindric plin cu un lichid de o limpezime farmaceutică.

— Sărbătoresc, spune el, și trage din trabuc.

— Halloween?

Nu e un substantiv pe care să și-l poată aminti în acel moment. Pur și simplu o privește de parcă ea n-ar fi acolo, apoi suflă un fuior albastru de fum către tavanul înalt al apartamentului. Coboară trabucul, își linge buzele.

— Acum se-mplinesc, zice el, o sută cincizeci de zile de când trăiesc în hotelul ăsta.

Și jacheta lui e din piele, dar nu ca jacheta lui Skinner. E din pielea fină a unui animal și se drapează ca mătasea grea, de culoarea tutunului. Ea își amintește mirosul revistelor cu cotoare galbene din camera lui Skinner, unele atât de vechi încât fotografiile sunt doar în nuanțe de gri, așa cum se vede orașul uneori, de pe pod. Oare ar putea găsi animalul acela acolo?

— E un hotel bun.

Înmoaie din nou capătul ud, verde, al trabucului în pahar.

Ea apasă siguranța lamei cu degetul mare și închide cuțitul, lipindu-l de coapsă. El clipește auzind declicul. Îi vine greu să-și focalizeze privirea.

— O sută. Cincizeci de zile.

În spatele lui, ea vedea că ceilalți s-au prăvălit laolaltă pe patul uriaș. Piele tăbăcită, dantelă, piele albă, roșu aprins, de henna. Sunetele din baie cresc în intensitate, dar nimeni nu pare să audă. Strecoară cuțitul la loc, sub centură, în căldura de junglă a jachetei lui Skinner. De fapt, a urcat aici pentru orice ar putea găsi, însă

ceea ce a găsit este o disperare adâncă, o schilodenie a spiritului care o întoarce pe dos, așa încât poate de aceea transpiră atât, scoțând aburi...

I-a văzut pe toți râzând, beți, coborînd din două taxiuri Mercedes: a intrat în cadența lor dintr-un impuls, jacheta ei prăfuită, neagră, din piele de cal, pierzându-se în nuanțele de negru mai lucioase ale ciorapilor de mătase, fustelor din piele, cizmelor cu piteni zornăitori ca niște bijuterii, blănurilor. Trecând ca o furtună pe lângă hainele cu fireturi ale portarilor, pe lângă măștile lor de gaze, au intrat în foaietul înalt, din marmură, cu covorul și oglinzile și mobila lui ceruită, cu lifturile cu uși din bronz și urnele lui cu nisip.

— O sută cincizeci de zile, zice el, cu gura cleioasă și moale. În hotelul ăsta.

Podul își păstrează integritatea întinderii într-o invazie de construcții secundare, o creștere coralieră facilitată în mare parte de compuși ai fibrei de carbon. Unele secțiuni ale structurii originale, ruginite rău, au fost îmbrăcate într-un material transparent a cărui rezistență la întindere o depășește cu mult pe aceea a oțelului inițial; unele sunt oblojite cu fibră de carbon neagră și impenetrabilă; altele sunt acoperite cu o țesătură improvizată de sârme întinse și ruginite.

Construcția secundară s-a ivit bucată cu bucată, fără nici un plan stabilit, folosind fiecare tehnică și material imaginabil; rezultatul este amorf și are o înfățișare surprinzător de organică.

Noaptea, luminat de instalații de Crăciun, de neon reciclat, de lanterne, podul e un magnet pentru cei fără odihnă, pentru nemulțumiți. Ziua, privit din turnurile orașului, amintește de ruinele de la Brighton Pier din ultima decadă a secolului trecut — văzute printr-un caleidoscop crăpat, de stil vemacular.

În ultima vreme, lui Skinner nu-i mai rezistă șoldul ca să poată coborî primii șapte metri de scară, așa încât n-a venit să încerce liftul pe care Africanul l-a sudat de oțelul bătut în nituri al turnului. Se uită la el prin trapa din podea. Arată ca un coș din plastic galben al unui instalator de linii telefonice, urcând și coborînd pe o șină dințată din oțel unsuros, ca pe o cale ferată-funicular în miniatură. Îi admiră pe oamenii care-i adaugă ceva structurii. Îl admiră pe acela — indiferent cine o fi fost — care a construit această cameră, această cutie călăfăduită, din zece straturi de lemn de pin, cocoțată acolo sus și vibrând în bătaia vântului. Podeaua camerei e un strat dublu de scânduri doi-pe-patru tratate sub presiune, aliniate pe muchie, întrerupte de o formă dureros de grațioasă, pe care n-o mai vede cu adevărat: curbura marelui cablu, tras peste șaua sa din oțel, 17.464 de sârme groase cât un creion.

Micul televizor pliant de pe pătura care-i acoperă pieptul își continuă spectacolul mut. I-l adusese fata. Furat, probabil. Niciodată nu dă drumul sonorului. Jocul constant al imaginilor pe ecranul cu cristale lichide este, într-un mod nelămurit, reconfortant, precum mișcările dintr-un acvariu, percepute doar pe jumătate: acolo, înăuntru, e viață. Nu-și amintește de când nu mai poate deosebi reclamele de programe.

Camera lui măsoară cinci metri pe cinci, iar culoarea pereților din scândură e îndulcită de o duzină de straturi de vopsea din latex alb. Are indice de reflexie mai mare decât folia de aluminiu, își spune el, 17.464 de fire în fiecare cablu. Date. Adesea, în ultima vreme, se simte ca un abis prin care se rostogolesc date, date și chipuri, între

care nu se face nici o legătură.

Hainele îi atârnă de cârlige din oțel desperecheate, fixate la intervale egale de-a lungul unui perete. Fata îi poartă jacheta. Piele Lewis. De pe Great Portland Street. Îi întreabă unde vine asta. Jacheta are mai mulți ani decât ea. Se uită la fotografiile din National Geographic, ghemuită acolo cu picioarele goale, albe, pe covorul pe care el l-a luat din clădirea aceea administrativă dăruită.

Amintirile pâlpâie precum cristalul lichid. Ea îi aduce mâncare, dă drumul la butelia roșie, ciobită, a aragazului Coleman, își amintește să deschidă nițel fereastra. Conserve japoneze, se încălzesc când tragi de inel. Îi pune întrebări. Cine a construit podul? Toată lumea. Nu, zice ea, partea veche, podul. San Francisco, îi spune el. Oase de oțel, cabluri grațioase, ne țin suspendați aici. De când trăiești aici? De ani de zile. Îi dă mâncare cu lingura dintr-o gamelă pe care e ștanțat 1952.

Aceasta e camera lui. Patul lui. Buret, acoperit cu o blană de oaie, peste care vine cearșaful. Pături. Un încălzitor catalitic. Fereastra e rotundă, plumbuită, fiecare segment având o culoare diferită. Prin vizorul de sticlă groasă, transparentă, din centrul ferestrei, se vede uneori orașul.

Uneori își amintește cum a construit camera.

Oasele podului, tendoanele sale tensionate, se pierd într-o acreție de vise: saloane de tatuaj, galerii de tir, săli de jocuri mecanice, dughene slab luminate, pline cu maldăre de reviste pentru bărbați, pătate de umezeală, birturi mexicane, cabinete de dentiști fără diplomă, prăvălii de artificii, vânzători de momeală, agenții de pariuri, tarabe cu sushi, cămătari, tejghele cu wonton¹, cuiburi de dragoste, standuri cu hot dogs, o fabrică de tortillas, aprozare chinezești, magazine de lichioruri, farmacii naturiste, chiromanții, bărbieri, prăvălii de unelte, baruri.

Acestea sunt visuri de comerț, a căror localizare corespunde, în general, cu punctele destinate inițial circulației vehiculelor. Deasupra lor, înspre vârful turnurilor ce susțin cablurile, se înalță mahalale încălcite, zone ale unor fantezii particulare, adăpostind o populație nenumărată, cu mijloace de subzistență nesigure și ocupații obscure.

Cu trei luni în urmă, ea venise pentru prima dată pe podul ascuns în ceață și văzuse vânzătorii de fructe și legume, cu mărfurile întinse pe pături, luminate de lămpi cu carbid și de vase cu jar fumegând. Fermieri veniți din nord, de pe coastă. Și ea venise din acea direcție, trecând printre pinii piperniciți de la Little River și Mendocino, printre dealurile cu stejari strâmbi din Ukiah.

Privise lung în gura peșterii, încercând să înțeleagă ceea ce vedea. Abur ridicându-se din oalele așezate în căruțele vânzătorilor de supă. Neoane culese din ruinele de pe Oakland. Modul în care lucrurile se combinau, estompate, pierzându-se în ceață. Suprafețe de placaj, marmură, plastic ondulat, alamă lustruită, paiete, spumă poliurctanică, lemn tropical de esență tare, oglinda, cristal victorian gravat, crom încețoșat de aerul mării — bogăția nebunească a priveliștii, caracterul ei aleator — un

¹ supă cu găluști din orez (n. trad.)

tunel care avea drept acoperiș o mahala fragilă, urcând asemeni unui versant muntos către primul turn de susținere a cablurilor.

A stat multă vreme, privind, apoi a intrat fără reținere, trecând pe lângă un băiat care vindea cărți de buzunar îngălbenite, fără coperte și pe lângă o cafenea unde un papagal orb era înălțuit de o stinghie din metal și ciugulea un picior de pui, proaspăt tăiat.

Skinner urcă din apele unui vis despre o bicicletă acoperită de crustacee și vede că fata s-a întors. I-a agățat jacheta din piele de cârligul care trebuia și acum stă ghemuită pe patul ei din buret negru cu marginile zdrențuite.

Bicicletă. Crustacee.

Amintiri: un bărbat numit Fass și-a agățat undița; a scos din apă o bicicletă, de care atârnavă fâșii de vareg. Oamenii au râs. Fass a luat bicicleta cu el. Mai târziu a construit un birt, o magherniță cu trei scaune, suspendată departe de pod, deasupra abisului, cu Super Glue și lanțuri. Vindea midii fierte, reci și bere mexicană, iar bicicleta era atârnată deasupra micului bar. Înăuntru, pereții erau tapetați cu cărți poștale ilustrate. Noaptea dormea ghemuit în spatele barului. Într-o dimineață, birtul dispăruse și Fass împreună cu el. Rămăseseră doar un lanț rupt, legănându-se în bătaia vântului și câteva așchii de lemn care încă mai stăteau lipite de peretele din tablă galvanizată al unei frizerii. Oamenii au venit, au stat pe marginea podului, s-au uitat în jos la apa care se vedea printre bombeurile pantofilor.

Fata îl întrebă dacă-i e foame. Zice că nu. Îl întrebă dacă a mâncat. Zice că nu. Ea deschide dulapul cu mâncare și alege câteva conserve. El o privește cum aprinde Coleman-ul.

Îi zice să deschidă nițel fereastra. Fereastra circulară pivotează în rama de stejar. Trebuie să mănânci, zice ea.

Ei i-ar plăcea să-i spună cum s-a dus la hotel, dar nu are cuvinte potrivite pentru felul în care s-a simțit. Îi dă să mănânce supă cu lingura, rar. Îl ajută să meargă la vechea toaletă de porțelan, fără rezervor, dindărătul trandafirilor decolorați al draperiei de carton. Când termină, ea scoase apă din țeava legată la rezervorul de pe acoperiș. Graviția face restul. Mii de conducte flexibile, transparente, șerpuiesc și se înmănunchiază, coborînd prin structură, vărsând deșeuri netratate în golf.

— Europa..., încearcă ea să înceapă.

O privește, cu gura plină de supă.

Ea presupune că părul lui a fost blond odinioară. El înghite supă.

— Ce-i cu Europa?

Uneori, mintea i se limpezește dintr-o dată dacă ea îi pune o întrebare, însă acum nu e sigură care este întrebarea.

— Paris, spune el, și ochii lui o anunță că s-a pierdut din nou. Am fost acolo. Și la Londra. Great Portland Street.

Dă din cap, mulțumit într-un fel.

— Înaintea devalorizării...

Vântul trece oftând pe lângă fereastră. Fata se gândește să urce pe acoperiș. Treptele care urcă până la trapă sunt cioplite din secțiuni de doi-pe-patru, vopsite în aceeași nuanță de alb ca și pereții. El folosește una din trepte ca suport pentru prosoape. Trage zăvorul. Ridici trapa cu capul: ochii îți sunt la nivelul găinațului de pescăruș. De fapt, acolo nu e nimic. Acoperișul plat din carton gudronat, două portdrapele din doi-pe-patru: pe unul fâlfâie un steag confederat zdrențuit, pe celălalt o mânecă de vânt portocalie, decolorată.

După ce bătrânul adoarme din nou, fata închide Coleman-ul, spală oala cu peria, clătește lingura, varsă zoaiele în toaletă, șterge oala și lingura, le pune la loc. Își încălță ghetete Adidas, le încheie șireturile. Se îmbracă cu jacheta lui și verifică dacă briceagul mai este prins sub curea.

Ridică trapa din podea și se strecoară prin ea, găsind primele trepte ale scării cu picioarele. Coboară trapa și o închide, atentă să nu-l trezească. Coboară de-a lungul peretelui nituit al turnului, până la coșul galben al liftului, care așteaptă. Privind în sus, vede cablul enorm ieșind din podeaua camerei lui Skinner și pierzându-se într-un perete întins, lucitor, din folie de plastic lăptos, o seră; becurile cu halogen proiectează umbre de plante țepoase pe folia din plastic.

Ascensorul geme, trăindu-se în josul fațadei nituite a turnului, alături de scara pe care ea n-o mai folosește, pe lângă un amestec de plastic, placaj, bucăți de oțel emailat adunate de pe carcasele frigiderelor stricate. Coboară la capătul de jos al șinei cu dinți mari. Îl vede pe bărbatul căruia Skinner îi spune Africanul venind către ea de-a lungul pasarelei, cu umerii de urs încovoiați într-un pardesiu de tweed zdrențuit. Duce un fel de aparat de măsură, o cuite neagră, din care atârnă sârme roșii și negre cu clame-crocodil în vârf. Ramele din plastic rupte ale ochelarilor săi au fost cârpite cu bandă adezivă argintie. Zâmbește sfios când trece pe lângă ea, mormăind ceva despre niște perii.

Coboară cu un alt lift, o cușcă goală din oțel, până la prima punte. Se îndreaptă spre Oakland, trecând pe lângă stelaje cu haine vechi și pături pe care sunt întinse resturile negociabile ale orașului.

O găsește pe Maria Paz într-o cafenea cu ferestre care dau spre zorii cenușii ai golfului. Camera are textura unui feribot vechi, lac întunecat, ciobit, peste lemn simplu, masiv. Ca și când cineva ar fi tăiat-o cu fierăstrăul de pe un vapor public obosit și ar fi alipit-o marginii celei mai îndepărtate a structurii. (Mai aproape de Oakland, carcasa fără aripi a unui Boeing 747 adăpostește bucătăriile a nouă restaurante thailandeze.)

Mana Paz are ochii ca gresia și un tatuaj cu o rândunică albastră pe interiorul gleznei stângi. Maria Paz fumează Kools, una după alta, aprinzându-le cu o brichetă Zippo de crom brumat pe care o ia din poșetă. De flecare dată când o deschide, un iz pătrunzător de benzen străbate aromele calde ale cafelei și omletei.

Se așează lângă Maria Paz, bea cafea, se uită la ea cum fumează Kools. Îi povestește despre Skinner.

— Cât de bătrân e? întreabă.

— Bătrân... Nu știu.

— Și locuiește deasupra șei cablului de pe primul turn?

— Da.

— Vârfurile turnurilor... știi povestea?

— Nu.

— E din zilele când au venit oamenii, părăsind orașele, ca să locuiască aici.

— De ce au făcut-o?

Maria Paz o privește peste Zippo.

— N-aveau unde să locuiască. Podul a fost închis traficului timp de trei ani...

— Trafic?

Maria Paz râde.

— Prea multe mașini. Le-au construit tuneluri pe sub golf. Pentru mașini, pentru maglevuri²... podul era prea vechi. L-au închis înaintea devalorizării. Nu erau bani. Într-o noapte au venit oamenii. Fără plan, fără semnal. Pur și simplu au venit. S-au urcat pe bariera din lanțuri. Bariera din lanțuri a căzut. Au aruncat betonul în goff. S-au urcat pe turnuri. Au venit zorii, ei erau acolo, pe pod, cântând, și orașele au văzut că lumea privea. Pod aerian cu ajutoare japoneze, alimentare și medicale. Situație delicată la nivel național. Lăsați tunurile cu apă, ne pare rău.

Maria Paz zâmbește.

— Crezi că Skinner a venit atunci?

— Poate că e atât de bătrân pe cât crezi. De când locuiești pe pod?

— Trei luni.

— Eu m-am născut aici, zice Maria Paz.

Orașele aveau propriile lor dificultăți apăsătoare. Nu era un secol ușor, America aflându-se foarte clar în declin și însuși conceptul de stat național fiind pus din ce în ce mai mult sub semnul întrebării. Celor care se stabiliseră ilegal pe pod li s-a permis să rămână. Printre ei se aflau întreprinzători, politicieni înnașcuți, artiști, bărbați și femei cu energia și talentul nefolosite. Lumea i-a privit când au început să construiască. Din Japonia au sosit adezivi de ultimă oră, aduși cu vaporul. Un fabricant belgian le-a donat o încărcătură de grinzi din fibre de carbon. Echipa de căutători prin gunoaie mergeau prin orașe în mașini vechi, întorcându-se pe pod cu mormane de materiale de construcții aruncate.

Podul și locuitorii săi au devenit o atracție turistică.

Se întoarce pe jos, în lumina palidă care se filtrează prin ferestre, prin folii de plastic ce tremură în vânt. Podul nu doarme niciodată, însă aceasta este o oră liniștită.

² prescurtare de la magnetic levitation; denumeste vehicule pe pană magnetică (n. trad.)

Un bărbat aranjează pește pe un strat de gheață tăiată cuburi, într-un car de lemn. Pavajul de sub picioarele ei e acoperit cu ambalaje de gumă și filtre de țigară turtite. Un bețiv cântă undeva, deasupra. Maria Paz a plecat cu un bărbat, un tip pe care-l aștepta.

Se gândește la ce i-a povestit și încearcă să și-l imagineze pe Skinner acolo, în noaptea când au cucerit podul, tânăr pe atunci, cu jacheta de piele nouă și lucioasă.

Se gândește la europenii din hotelul de pe Geary.

Ajunge la primul ascensor, cușca, și se sprijină de bare pe când acesta urcă prin tunelul său peticit, unde viețile particulare ale vecinilor ei sunt închise cu ziduri în spații mărunte, artizanale. Ieșind din cușcă, îl vede pe African ghemuit în pardesiul lui de tweed în lumina aruncată de un bec cu plasă, aflat la capătul unui lung prelungitor galben, cu motorul ascensorului său răspândit împrejurul lui pe foi proaspete de fax. Ridică privirea spre ea, părând că-și cere scuze.

— Reglez periile, zice el.

— Am să mă cațăr.

O ia în sus pe scară. Ține totdeauna o mână și un picior pe scară, ia spus Skinner, nu te gândești unde ești și nu privi în jos, e mult de urcat până la curbura blândă a cablului. Probabil că Skinner a făcut asta de mii de ori, fără să numere treptele, fără să se gândească. Ajunge la capătul de sus al acestei scări, trece cu mare grijă pe cea de-a doua, cea scurtă, care duce la camera lui.

El e acolo, bineînțeles adormit, atunci când fata urcă prin trapă. Încearcă să se miște fără zgomot, dar clinchetul podoabelor de crom ale jachetei îl deranjează, sau ajung la el prin vis, căci strigă ceva, cu vocea îngroșată de somn. Ea crede că ar putea fi numele unei femei. Cu siguranță nu este numele ei.

În visul lui Skinner, ei toți înaintează și poliția ezită, se retrage. Deasupra lor, ropotul persistent al elicopterelor rețelelor de televiziune, cu reflectoarele și camerele lor video. Ploaia rară cade în timp ce Skinner își încleștează degetele reci în bariera de lanțuri și începe să se cațere. În urma lui se înalță un vuiet, înecând megafoanele poliției și ale Gărzii Naționale, iar Skinner se cațără înfigând vârfurile înguste ale cizmelor în verigile lanțurilor, ca și când brusc ar fi devenit lipsit de greutate — plutind în sus, cu adevărat, ridicându-se pe vuietul mulțimii, uralele răgușite smulse din toate piepturile lor. E acolo, în vârf, timp de o clipă interminabilă. Sare. E primul. Se află pe pod, alergând, alergând către Oakland, în timp ce bariera de lanțuri se sfărâmă în urma lui, iar obraji îi sunt uzi de ploaie.

Și undeva departe în noapte, înspre Oakland, cade altă barieră, și ei se întâlnesc, două oști pierdute și se contopesc într-una singură, și se îmbrățișează acolo, în mijlocul podului, încolăciți cu brațele unul în jurul altuia, cântând imnuri răgușite, fără cuvinte.

În zori, primii cățărători încep să escaladeze turnurile.

Skinner este cu ei.

Ea fierbe cafea pe Coleman, cu o expresie preocupată, când îl vede deschizând ochii.

— Am crezut c-ai plecat, spune el.

— M-am plimbat. Nu plec nicăieri.

Cafeaua-i gata.

El zâmbeste, iar ochii săi nu mai focalizează.

— Visam...

— Ce visai?

— Nu-mi amintesc... cântam. În ploaie...

Îi aduce cafea în ceașca grea de porțelan care-i place lui, o ține, îl ajută să bea.

— Skinner, erai aici când au venit oamenii din orașe? Când au cucerit podul?

Ridică privirea spre ea, cu o expresie stranie. Ochii i se deschid larg. Tușește, înecându-se cu cafeaua și își șterge gura cu dosul mâinii.

— Da, zice el, da. În ploaie. Cântam. Îmi amintesc asta.

— Tu ai construit locuința asta, Skinner? Camera asta? Îți amintești?

— Nu, spuse el, nu... uneori nu-mi amintesc... ne-am cățărat. Sus. Am urcat mai sus decât elicopterele. Le-am făcut semn cu mâna... niște oameni au căzut... în vârf. Am ajuns în vârf...

— Ce s-a întâmplat atunci?

Bătrânul zâmbeste.

— S-a ivit soarele. Am văzut orașul.

[Originally published in „San Francisco Image”, Jun. 10 1990]